

Deň Ústavy SR v Čabe

Deň Ústavy SR v Čabe vo veľkolepých podmienkach oslavujú od tých čias, ako sa otvorili brány Generálneho konzulátu SR. Jeho pracovníci sú organizátormi podujatia, čo v jeden deň dôrazne sústreďí pozornosť na Slovákov. Akcia vždy obsahuje bezplatné kultúrne predstavenie zo Slovenska a recepciu pre mestské a úradne zastupiteľstvá, a partnerov vykonávajúcich prácu na národnostnom poli. Ústavu schválil slovenský parlament 1. septembra (1992), čo bolo míľnikom v dejinách Slovenska, fundamentom, aby štát sa stal dôstojným a schopným konkurenčným partnerom európskych štátov. K dátumu prispôbiac slávnosti bývajú organizované okolo tohto dátumu. V tomto roku to prebiehalo 30. augusta, v rámci osláv vo Veľkom evanjelickom kos-

tole – postavený našimi slovenskými predkami – prebiehal koncert Štátnej filharmónie Košice. Ich repertoár obsahoval od Antonína Dvořáka Legendy 1-5, op. 59 a od súčasného hudobného skladateľa a dirigenta Mirka Krajčíka Posolstvo slova, symfóniu pre tenor, bas a orchester. Pred koncertom v Hotely Fiume prebiehala recepcia, kde sa po generálnom konzulovi SR Štefanovi Daňovi prihovoril k prítomným aj odchádzajúci veľvyslanec SR Peter Weiss, slová ktorého tlmočil Gabriel Hushegyi, riaditeľ Slovenského inštitútu v Budapešti. Pán veľvyslanec sa poďakoval za spoluprácu a poukázal na dôležitosť revitalizácie slovenského národnostného školstva. S predstaviteľmi Slovákov Dolnej zeme sa rozlúčil aj pred recepciou v čabianskom oblastnom dome.

Vyznamenaní na poli slovenskej národnosti.

Začiatkom septembra Dolnozemančan, žijúci v Segedíne, Ján Bencsik a jeho manželka Iveta Hrubonová, za svoj film o národnostnom živote – „Svadba v Šári“, v Užhorode usporiadanom „Szülőföldem szep határa” uznali hlavnou cenou „Havasi gyopár”.

Dalšieho Segedínčana vyznamenali na augustových oslavách Zlatým rádom dôstojníckeho kríža. Volá sa Štefan Tóth.

Na augustových oslavách udelili vyznamenanie Ágostona Treforta Štefanovi Kraslánovi, ktorý dlhé roky pracuje v prospech národnost-

ného školstva na ministerstve.

Sekretárka Slovenskej samosprávy Békéšskej župy už tretíkrát získala popredné miesto na svetovej súťaži Gyors és gépirás. V tomto roku v Belgicku zozbala druhé miesto. Volá sa Krasznai-Kis Eszter.

Gratulujeme im.

Turistická ponuka v DSK

24. septembra v Dome slovenskej kultúry v Békéšskej Čabe pred odbornou verejnosťou – cestovné kancelárie a médiá – z Asociácie národných agentúr cestovného ruchu (ANTOR - Nemzetközi Idegenforgalmi Hivatalok Szövetsége Magyarországon) - prezentovali štyri krajiny: Francúzsko, Malta, Poľsko, Slovensko. Na druhý deň zase na čabianskej Vysokej škole pred študentami.

Toto podujatie patrí medzi najzriedkavejšie v tomto kútiku krajiny. Ovplyvňuje to aj percentá nezamestnanosti a nízkej priemernej mzdy obyvateľov, súvisí aj s realizovaním (a nie na poli snou) oddychu v zdialených krajinách. Ale odchod na takéto miesta aspoň v myslí,

každému len pozitívne prospeje. K prežitiu tohto pocitu napomohli so svojimi brožúrkami, letákmi, mapami a informačnými publikáciami zázemie ľudu a vzbudenie pozornosti, možnosti a nádeje potenciálnej realizácie snov tunajšieho popolitného ľudu.

Ale sa vráťme k odbornej cieľovej skupine. Prítomní pozvaní v plnej miere boli obslužení informáciami tak ústne, ako aj prezentáciami a tlačivami. Rad profesionálnych prezentácií začal v prítomnosti generálneho konzula SR Štefana Daňa Francúzko v podaní Elisabeth Par-

ragh – Pataki, kto sa ako aj nasledujúci vedúci cestovných kancelárií svojej krajiny v Maďarsku - Hangya Edina, Malta, Bakonyi Erika, Poľsko a Soňa Jelínková, Slovensko – odborne, ale pritom zaujímavo a vábivo vábili účastníkov do svojej krajiny. Ukázali už poklady svojich krajín už poznané tiež, ako aj rarity. Po prezentovaní sa otvorilo miesto voľnému rozhovoru pri recepcii.

Ďakujeme tým, ktorí mysleli aj na tzv. „Viharsarok” a organizovali podujatie čím priniesli čriepok z veľkého sveta a otvorili našo okno.

red

Odolný Orgován

„Vybranie mena sme vyriešili tiež. Autom sme prišli domov z jedného vystúpenia. Sediac v aute veselo sme pomenovali mená kvetov. Napokon sme sa zastavili pri orgováne. Orgován je pekným kvetom. Kvitá na jar, obdarujú s ním mamičky a staré mamy na Dni matiek. Aj my sme už staré mamy. Tento kvet je ozdobou záhrady, nepotrebuje veľa opatery, rozkvitá aj pri cestách, divo. Aj my sme také. Žijeme v meste, ale dobre poznáme prírodu a k prírode blízku roľnícku prácu. Vo svojej mladosti každý z nás hospodárila, kto na sálaši, kto v družstve. „

Csiaki Jánosné

21. september bolo plno podujatí v celom čabianskom regióne, ba aj v kruhuširšom slova zmysle slovenskej národnosti. Medzi nimi bolo usporiadané v organizovaní Kultúrneho domu vo Viniciach – ktorý bol aj „kolískou” oslavovaného spevokolu, keďže tam sa stretli po prvýkrát jeho zakladatelia – aj stretnutie spevokolov, spojené s jubileom 15. ročného spevokolu Orgován - súčasťou „materskou organizáciou” ktorej je Čabianska organizácia Slovákov.

Keďže stretnutie spevokolov bolo spojené s jubileom

Orgovánu, zúčastnili sa na ňom aj poprední zástupcovia obvodu mesta, ďalší partneri z mestskej samosprávy, médiá a partneri z odbornej stránky (napr. spevokoly mimo slovenskej národnosti ako napr. spevokol Csaba alebo Nefelejcs). S týmto akcia prispela aj k tomu, aby zvesť a výdrž slovenskej spevnej kultúry aj vo väčšinom prostredí sa ďalej vhlbilo v podvedomí a zarylo sa do pamäti Čabänov. Samozrejme sa zúčastnili aj spevokoly slovenských pospolit ako napr. Telekgerendáš, Čabianska ružička, ako aj súčasná „materská organizácia” spevokolu Orgován, ktoré zaspievali resp. prihovorili v slovenčine.

Teraz krátko o ich základných údajoch: V rámci klubu dôchodcov vo Viniciach sa v septembri 1998 členovia založili spevokol, čo verne k slovenským koreňom klubovníkov sa rozhodli spievať v prvom rade slovenské ľudové piesne, na množstvo ktorých sa pamätali zo svojho života. Odborníčkou sa stala Ildika Očovská, čo potom v januári 1999, s odchodom na materskú dovolenku prevzala Fehér Pálné (Mária), napokon po jej smrti v r. 2004 Ildika sa vrátila ku skupine. Už od začiatku sa zúčastnili mnohých podujatí, spev postupne doplnili hu-

dobným sprievodom a napokon menšou scénou tradičných zvykov. Na citare ich prevádzal Mihály Botyánszki, Ildika Ocsovszka a od nedávnej minulosti sa k nim pripojil Pavel Záhorszky a harmonikárka Valéria Bihariová. Po svojho pôsobenia dosiahli viac odborných úspechov a uznaní: Na Celokrajinských kvalifikačných súťažiach ľudových spevokolov usporiadaných Zväzom speváckych zborov KÓTA v rokoch 2003, 2005, 2007 a 2009:

strieborná medaila. Od poroty na Celokrajinských kvalifikačných súťažiach slovenských ľudových spevokolov v rokoch 2004, 2008, 2010 a 2012 : zlaté škovránky. V r. 2008 dostal spevokol od Slovenskej samosprávy mesta Čaba plaketu „Za čabianskych Slovákov“. V r. 2010 na 15. súťaži ľudovej hudby v Čorváši porota udelila Zlatú kvalifikáciu.

red

Spoločné programy, zosúladenie, digiarchív

16. septembra Slovenská samospráva Békešskej župy a jej finančný výbor, verne svojim tradíciám zasadal v Slováckmi obývanej osade župy Békés, v Čorváši. Po prvé sa konštatovalo, že aj v letnom období bolo plno podujatí späť so slovenskou národnosťou, viackrát aj viac v jednom termíne. O jave sa podelovalo už nie po prvýkrát, ale vyšlo najavo, že zosúladenie programov nejde až tak jednoducho, lebo kvôli finančnému stavu dotýčaných pospolitostí, nedostatku prameňov a procesu ich sprostredkovania, nemožno až tak dopredu plánovať. K tomu sa pridruží aj to, že národnosti treba čím prospešnejšie sa zviditeľniť aj v širšom priestore, pociťovať že existujú a sú aktívnymi (mimo toho aby vždy iba medzi sebou sa stretli aktivisti – čo je do nejakej miery aj potrebné najmä k súdržnosti, ale nie výnimočne). Z týchto dôvodov väčšie (a nie napr. klubové) podujatia slovenskej národnosti sa čoraz viac viažu k väčším miestnym podujatiam, a práve preto premiestnenie termínu podujatia nezáleží na národnostnej vložke. Rozhodne sa hlavný organizátor, alebo prípadne podnikateľ, sponzor. Ale prítomnosť Slovákov v povedomí ani cez leto nezastal. Vyriešenie otázky čaká na geniálny námet niekoho zo strany praxe, lebo teórie sa už samé zrodili ale ako vidno ťažko a nie až tak efektívne sa do praxi presadili.

Zasadnutie prešlo na úradné otázky, na finančné hlásenie II. štvrťroka, čo samospráva aj schválila a chvála dobrému plánovaniu a hospodáreniu sa rozhodlo, že v skromnej výške, ale môže vypísať druhé kolo svojej výzvy na podporu spoločných podujatí so slovenskými pospolitostami pôsobia-

imi v okrese župy Békés, finančne usporiadané do 15. decembra. Medzi finančnými otázkami bolo aj udelenie vyznamenania „Za békešskych Slovákov“, výzvu na udelenie ktorej uverejňujú približne v tom istom čase. O mieste odovzdania ceny sa ešte nerozhodovalo.

Naplánovanie miesta a termínu verejného náčuvu nasledovalo v rade spracovaných tém. Po dlhšej debata zosúladiť sa, že podľa plánu bude usporiadané v Čabe 07.10. 2013 o 15.00 v miestnosti čabianskeho slovenského klubu.

Veľmi potešiteľnú správu nám poskytl, veď po dlhých mesiacoch, sa dokončila práca digitalizovania matrik čabianskeho evanjelického archívu do vedenia štátnej matriky, ku ktorej financie poskytla Slovenská samospráva Békešskej župy. Predstavenie pred širšou verejnosťou o materializovanom výsledku sa bude konať pri slávnostnej chvíli, jej organizovanie už začalo.

Na záver prítomní sa mohli zoznámiť s dejinami osady v predstavení primátora, ktorý poukázal na to, že na území osady našli stopy už v dobe Árpádovcov, ale pri znovuosídlení osada sa stala mnohonárodnostnou. Usadili sa národnosti rumunská, nemecká, slovenská a rómska. Primátor pokladal za dôležité zdôrazniť, že „hodnoty patria všetkým kto je medzi nami, patrí každému z nás, je spoločná“. Poukázal na dobrú spoluprácu s miestnou slovenskou samosprávou, ako aj na to, že ich prvá družobná osada bola zo Slovenska – Sládkovičovo, ktoré styky pri národnostnom charaktere sa už rozšírili, rozvetvili ako napríklad aj na poli hasičstva. Poľnohospodársky

charakter osady dodnes sa zachoval. Zamestnanosť je priemerná ako celostátne, medzi 7-11%-om. Migrácia z osady je minimálna a klesanie počtu obyvateľstva súvisí najmä s nerovnomernosťou úmrtnosti a rodenia sa.

Osada s veľkolepou akciou bude oslavovať svoju niekdajšiu výsady, keďže 03. decembra zaradili Čorváš medzi samostatne daňujúcich (önálló adózó), čomu sa vtedy občania nesmierne tešili. Do akcie sa zapojí aj miestna slovenská pospolitosť, samospráva ktorej 28. novembra oslavuje 15. rokov fungovania bez preržitosti (vtedy zložili prvú prísahu), ako aj jej predsedníčka Alžbeta Hugyiková Gyimesiová úraduje toľko rokov na tomto poste.

Mesačník Slovákov Békešskej Čaby a okolia

Vydavateľ: Čabianska organizácia Slovákov
 Za vydávanie zodpovedajú
 predseda ČOS Michal Lásik
 a úradujúca predsedníčka Anna Istvánová
 (redaktorka Čabäna)
 Adresa redakcie:
 Dom slovenskej kultúry
 5600 Békešská Čaba, Námestie Kossutha 10
 Tel., fax: (66) 321-771, (66) 441-750
www.slovak.hu
 E-mail: szlovakhaz@gmail.com
 Fotografie: Redakcia
 Sadzba, grafická úprava, tlačiareň:
 Progresszív Nyomda Kft.,
 Békéscsaba, Erkel u. 2.
 Naš mesačník vychádza bezplatne,
 v náklade 500 výtlačkov, s finančnou podporou
 Úradu Slovákov žijúcich v zahraničí
 ISSN 1588-3256

Výzva Slovenskej samosprávy Békéskej župy na
**Organizovanie spoločných podujatí so Slovenskou
 samosprávou Békéskej župy na rok 2013, druhé kolo**

Kruh uchádzačov:

slovenskú národnostnú kultúru pestujúce a rozširujúce registrované spolky, menšinové samosprávy a inštitúcie, patriace do obvodu pôsobnosti župnej samosprávy

Zásady:

- Žiadosť má prezentovať župnú slovenskú národnostnú kultúru, alebo zapojenie slovenských hodnôt medzi župné hodnoty
 - Žiadosť treba zaslať na dotazníku župnej slovenskej samospráve elektornicky: eszter.krasznai@bekesmegye.hu a poštou na adresu: 5600 Békéscsaba, Árpád sor 18. Dotazník si môžete zaobstarat od predsedníčky Ilony Csicsely: ilonacsicsely@t-online.hu
 - Termín podania: 30. septembra 2013 (berieme do ohľadu dátum poštového razítka)
 - Maximum požadovanej sumy je 50.000,-HUF
 - Uprednostňujú sa v spolupráci organizované akcie, žiadosti súvisiace s archivovaním, alebo pripájajúce sa k väčším celoštátnym a medzinárodným podujatiam, festivalom
 - Uprednostňuje sa žiadosť opatrená s podporným vyjadrením miestnej slovenskej samosprávy (v prípade žiadostí spolkov)
 - Realizovanie má byť platný v roku 2013 s najskorším dátumom realizácie 01.09.2013, kým termín finančného plnenia musí končiť 15.12. 2013
 - Uchádzač musí vyúčtovať a podať referát behom 30. dní po realizácii predmetu žiadosti, ale finančné vyúčtovanie max. do 15.12.2013 a referát max. do 23.12.2013
- Ďalšie zásady si môžete vyžiadať od predsedníčky.

A Békés Megyei Szlovák Önkormányzat felhívása
**a Békés Megyei Szlovák Önkormányzattal való 2013. évi
 közös program megrendezésére II. kör**

A pályázatot benyújthatja:

a megyei önkormányzat hatókörébe tartozó, szlovák nemzetiségi kultúrát ápoló és terjesztő bejegyzett szervezetek, nemzetiségi önkormányzatok és intézmények

Feltételek:

- A kérelemnek a megyei szlovák nemzetiségi kultúrát kell képviselnie, vagy annak megyei hatókörbe való bekapcsolását
- A kérelmet a megyei szlovák önkormányzat úrlapján kell benyújtani elektronikusan az eszter.krasznai@bekesmegye.hu e-mail címre, illetve postán a következő címre: 5600 Békéscsaba, Árpád sor 18. Az úrlapot Csicsely Ilona elnök asszonytól lehet beszerezni: ilonacsicsely@t-online.hu
- Beadási határidő: 2013. szeptember 30. (a postai pecsét dátumát vesszük figyelembe)
- A maximum igényelhető összeg 50.000,-Ft
- Előnyben részesülnek az együttműködésben megrendezett akciók, az archiválással összefüggő, vagy nagyobb országos és nemzetközi rendezvényekhez, fesztiválokhoz kapcsolódó kérelmek
- Előnyben részesülnek a helyi kisebbségi önkormányzat által támogatott kérelmek (szervezetek esetén)
- A megvalósítás a 2013-as tárgyév, 2013. 09.01. legkorábbi kezdési dátummal, valamint a pénzügyi teljesítés utolsó napja 2013.12.15. lehet
- A kérelmező szakmai beszámolót és pénzügyi elszámolást a megvalósítást követő 30. napon belül köteles benyújtani, de a pénzügyi elszámolást legkésőbb 2013.12.15-ig a szakmai beszámolót 2013.12.23-ig.

Az elvekről további információ az elnök asszonytól igényelhető.

Priateľské stretnutie v Telekgerendáši

Pávi krúžok Borouka v Telekgerendáši a Národnostná samospráva telekgerendáškých Slovákov už siedmykrát usporiadala Slovenský klubový večerok.

Podujatie otvoril Juraj Orszycsák predseda slovenskej samosprávy, ktorý vyjadril že je veľmi dôležité zachovať a rozširovať slovenskú kultúru.

V kultúrnom programe prvýkrát zahrli malí citaristi Enikő a Boglárka Szatmáriová. Potom skupina išla na javisko. V programe sa predstavovali spevácke zbory z Ecegfalve, z Čorvášu, z Kétšoproňu, z Kondorošu, z Békéskej Čaby (Csaba Pávkör) a kondorošská a kétšoproňská citarová skupina.

Medzi hosťami boli členovia Slovenského klubu z Békéskej Čaby, speváckej skupiny Orgován a Ružičky, hostia z Kétedházy, zo Sabadkídóšu, a členovia civilných organizácií z Telekgerendášu. Na podujatie prišla aj starostka obce, Medvegy Mihályné.

Stretnutie ktoré podporavola Celoštátna slovenská samospráva pokračovalo večerou a tancom. Vo voľnom programe účastníci mali príležitosť na zachovávanie priateľských a odborných stykov.

mmcs

